

FOMENT

Preus de subscripció
REUS, . . . Ptas. 1'50 al mes.
Fora. 4'50 trimestre
Estranger. 9
Número solt **5** céntims

Anuncis segons tarifa

DIARI NACIONALISTA REPUBLICA

ANY XI.

REUS, DIMARS 12 DE DESEMBRE DE 1916

Núm. 283

GRAN HOTEL DE LONDRES

HOTEL DE PRIMER ORDRE

:: Habitacions amb teléfon urbà i interurbà :: Habitacions amb banys, dutxes i teléfon ::

S. GIL VERNET

METGE-CIRURGIA DE L'HOSPITAL DE STA. CREU.—EX PREPARADOR ANATÓMIC PER OPOSICIÓ DE LA FACULTAT DE MEDICINA

Cirurgia :: Matriu :: Vies urinaries

ESPECIALITAT EN LA CURACIÓ DE LES HERNIES

Consulta de 6 a 9

Carrer Nou de Sant Francesc, 5, pral. - BARCELONA

OSTRES

Se'n serveixen

Sagalá

Carrer de Sant Joan, 1-REUS

Les Verdes de Marennes a 2 pessetes dotzena i les acreditades d'Arcachón a una

Se lloga la Tenda, amb segon pis, del carrer de la Mar núm. 38, cantonada al de Merceria (abans antiga tenda de tocino de **Joan Baiget**).

Per a informes en la mateixa casa, pis principal.

Cròniques de París

París 6-XII-1916.

Llçons de guerra

El problema dels transports sempre ha sigut un cavall de batalla de tot economista modern a tot arreu excepte a Espanya (a la pràctica al menys) entre els Estats en plena civilització i desdoblament de les energies vitals pròpies, únic valor intrínsec de la riquesa nacional, la qüestió dels transports ha sigut tinguda com a cosa primordial, com a complement i orgue propulsor a la vegada, de les funcions de la vida econòmica, que a la fi involucra i porta a remolc tot el reste, fins a lo més ignot i a lo que l'esperit més meticulós deixaria de percebre en temps normal i quan la previsió no és més que una problemàtica deducció de valors coneguts; pero avui, en ple camp d'experiència, sobre el terreny ont com en una taula de dissecció poden controlar-s'hi els diagnòstics i pendre experiència en *cabeza agena* els que no som de fet entre la brega, tota ignorància, tota negligència i tota falta de talent és inacceptable com a cosa de bona fe, és imperdonable com a ministeri de govern, és punible com a crim de lesa patria constatat i com a *infra-ganti* en el delictu.

Els ferrocarrils que són el nervi del problema, dintre l'aspecte insular, són en la riquesa nacional les veritables especies, són lo que és el credit pel diner, són lo que les arteries pel cos, el dinamisme per aqueixa grandiosa màquina que'l progrés ha complicat teixint interessos, engarçant valors positius, creant forces de transmissió, nuclis acumulatrius, de modo que si la energia en marxa sofreix una pertorbació, els efectes se multipliquen a

l'infinit, transmetint-se i augmentant-se espaventablement.

Si dintre d'un estat on la xarxa té un desenvollop equivalent al menys a la riquesa flotant, com aquí, una crisi de transport té conseqüències incalculables i dona la visió d'un atac d'apoplegia amb paràlisis parcial, jo'm figuro un cas semblant a Espanya, on vivim amb aquella paràlisis parcial perenne en virtut de la via simple, de les velocitats exigües i de lo rudimentari del servei en general; ah! aleshores sí que seria la *debacle*.

Els assaigs de vaga ferroviaria, tant per lo efimers com per la manca d'intensitat, no'm donaren mai la visió de una crisi de transports, feta abstracció i tinguda en compte l'intensitat dels mateixos en relació a les necessitats dels centres d'intercanvi de càrrega i passatgers, pero avui horroritzta el fer consideracions.

Sembla una banalitat parlar del ferrocarril al cap d'un segle de llur invenció; la qüestió té cosa del veterà que amb llur coneixement s'obstina en parlar del temps de la *jamancía*; pero jo cec que jamai com ara el problema dels transports ferroviaris s'ha vist amb tota sa crua nuditat; ha calgut un trasbalsament de cataclisma, per a arribar a la visió clara i més a la realitat palpable, per a tenir-ne una idea exacta, per a viure'n les conseqüències i fent d'una cosa estudiada i practica-da, materia d'observació i d'alligonament com si la cosa fos d'avui, portant doloroses experiències als més avisats en la materia, als tècnics i homes de l'ofici.

Les complicacions imprevistes sorgeixen com una granillada de febra i els càlculs de probabilitat devenen una distracció de problema d'escacs. lo inopinat és la reguladora del daltabaix i les mesures d'ahir avui són lletra morta.

Poc amic de xifres i dades estatístiques i no teniat a mà aqueixes cartes per a fer castells amb falses bases,

prene com a punt suposat, l'àrea que abarca el meu diafragma, situat avui en plena médula de la qüestió.

Aquí tothom en toca les conseqüències, tothom sent l'agobi del fet; pero l'immensa majoria en desconeixen les causes i fins els propis efectes arriben desnaturalitzats, o per l'ambient patriòtic admirable, o prejudicis que desvien l'anàlisi per les rames; el reste, els que posen el dit a la llaga, callen i actuen, única manera d'arribar a la solució efectiva del desarreglo.

Naturalment que les causes són múltiples entre les previstes i les no previstes, pero entre elles n'hi ha una d'inicial que és del ram que no sempre és el ram antecessor de Pasques, etern escull de la vida econòmica dels pobles i que en temps de guerra té supremacia i priva contra tot, malgrat siga a la faisó de la dictadura del metge d'espona o del salvador cirurgià, no obstant falible, i ram no precisament distingit amb coses de la vida civil que és lo que's tracta de fer surar.

No profunditzaré l'anàlisi, tant per que no és aquí lloc oportú ni una crònica volandera ho permet; pero la verdadera lliçó queda en peu.

Ens hem trobat, ens trobem encara, en plena conseqüència d'una falta simple, d'organització, o millor dit, en plena falta de verdadera organització del tema.

Els molls abasteixedors están abarroats de mercaderies, Marsella, Havre, Rouen, etc., etc., els punts productors, al Mig-dia particularment, están curullts dels productes naturals que esperen el torn per a moldre; la verdadera falta d'articles de primera necessitat és un qüento pero és una realitat als centres consumidors, mercès a la crisi dels transports, i complica aixó una cosa rara, l'*agi* d'alça naix precisament del lloc on racionalment hauria de tenir estabilitat i lògica tendència de baixa, puig que si realment la llei d'oferta i demanda té canal obert, no així el fer efectives les operacions i malgrat la suficiència, per no dir excés d'especies, juga el paper de falta la dificultat d'obtenir la mercaderia, i el lucre del transport capgirà els termes d'un problema contra tota raó i tota teoria.

Les companyies ferroviaries, malgrat haver de tenir en compte l'intervenció de l'Estat, han donat proves d'una tàctica que mereix l'alabança i l'admiraçió de tothom; malgrat l'alça del carbó, l'intensificació dels serveis,

l'encariment de tot l'element indispensable a l'exploació, la triplicació de valors amb una paraula, han conservat els preus inicials, les tarifes normals i les condicions d'abans la guerra, salvant justament els casos de força major, averies de guerra, retards fora de lo comprensible, etc., etc., no així les companyies particulars concessionaries de material de transports variis, que aqueixes sí que han fet caldo gras, sense pudor ni trava, vorrejant el delictu d'aparació per a no dir caient en el delictu, incompreensiblement impune d'aprofitar unes malhaurades circumstancies de necessitat i sofriments de la patria, cosa que si fos a Espanya diria que hi ha algún ministre que vol arreglar-ho, pero que aquí, conegut el procés de la qüestió, és un cas inaudit de tolerancia. Com a detall sols diré que s'ha arribat a pagar un contracte ferm i legal el doble del valor de la cosa llogada per una anyalitat de lloguer, i no en un cas isolat sino a mils, i després d'aixó, com a coronament vé l'*encòmbrement* que impossibilita el rendiment normal del vagó, de modo que lo que hauria hagut de fer vintiquatre viatges d'anar i retorn de París al punt de més llarg kilometratge és probable que no arribi a la meitat, que comptant amb els dits, dobla el gasto del lloguer, onerós ja d'origen.

Amb aqueixa escala de proporcions l'augment de preus s'opera com una bola de neu, i, notem ben bé, que malgrat la vergonyosa especulació de que parlavem suara, no tota la culpa és del lucre intermediari sino que hi té una importancia decisiva el factor anònim de la desorganització, que dona marge a un *agi* del que l'element pertorbador no en tira ni benefici ni augment de riquesa general ni menys converteix en materia tributaria els rendiments arbitraris que de la complicació se'n dedueixen.

Aixó podríem sentar-ho com un aspecte exemplar del problema. Descomptem les mercaderies que sofreixen averia o pèrdua total en virtut del retraç del transport, de les que res s'en aprofita, sens capitalitzar un valor flotant paralitzat en llur rotació pròviament calculada, sens esbrinar les pèrdues racionals de l'estancament i paralització del material mòbil, de les energies perdudes per dobles i triples traccions supèrflues, quant no pertorbadores, el frè que en conseqüència en resulta de les transaccions, dels negocis, del desdoblament d'interessos,

de tota aqueixa complexa al·leació de valors que fan l'activitat, que fan el comerç, que fan el rendiment màxim de coses, que sens aqueixos impulsos serien coses incertes, com una terra erma que l'incultura conserva estèril i parasitària...

La magnitud és tanta, les fibres de l'arrelam són tament extenses que conviden a l'orb a profunditzar sobre el tema amb una passió de professional i quan l'esperit s'ha fet una concepció global de la transcendencia de la qüestió, i gira l'esguard a casa, on els viceres no responen ni a l'estat inforsori del país, on una seriosa pertorbació seria pitjor que la miserere o l'estrangulació d'una hèrnia, un verdader bloqueig interior, i que en ple període de *Presupuestos de reconstitución nacional*, quan van a llençar-se a la voracitat del ca cerber dels ministeris milers de mil·lions per a sortenir la sagnia oberta més que per a estoparla; quan amb la disfrega d'un títul se fa mofa dels interessos positius del poble; quan, com a les hores tràgiques actuals se podria treure profit d'amarques lliçons, el laborant un aveni fallaguer, fer una realitat d'un somni, se gira l'esquena al perill, se tanquen les orelles als clams sincers per a donar carnaca al llop famolenc del règim, als egolàtres del patriotisme, més que mai s'arrelen les teories quirúrgiques, més que mai s'imposa el sentiment de reaccionar l'orgue gangrenat, per a salvar-nos la vida del cos i fer a la banda el focus d'infecció, com a elemental mesura presevativa, com a naturalíssim actuar de l'esperit de conservació innat a l'ésser.

MARIUS SUGRANES.

La Mancomunitat

Reunió del Consell. — Es concedeix a Reus una Biblioteca popular de primer grau

S'ha facilitat de la reunió del Consell la següent nota:

Despatxá el Consell els assumptes que figuraven a l'ordre del dia, de les seccions de Foment i Governació.

S'acordaren els plecs de condicions amb el compliment de les quals es concedeixen alguns permisos d'obres que afecten a les vies de comunicació de la Mancomunitat.

Queda aprovada la liquidació de les despeses de conservació de les carre-

EL CAS MÉS SENZILL DE TOS;

el retredat més simple; qualsevol lleugera inflamació, més que afeccions transitoris constitueixen un perill seriós i constant. La TISIS, BRONQUITIS CRÒNICA, L'ASMA, etc., són ben sovint el resultat de catarros mal cuidats. Les

PASTILLES SERRA

compostes de balsàmics, antissèptics i espectorants que tenen la facultat d'aliviar i curar tota mena de TOS i enfermetats de les vies respiratòries són el remei millor que pot recomanar-se en la seguretat d'obtenir promptes i satisfactoris resultats.

Calma la tos ràpidament, estova el pit, descarrega els pulmons i fan desaparèixer tot seguit la fatiga que oprimia i dificultava la respiració.

Es venen a 2 rals cada.

FARMACIA SERRA, Arraval de Santa Agna, 80 - REUS

Litinoïdes Serra

Primera sal litínica fabricada a Espanya per a l'obtenció de

riquíssima aigua de taula

Exigiu sempre el nom Litinoïdes Serra sobre fons blau i tindreu la garantia de que la bossa és llegítima, essent l'únic veritable remei per a prevenir i curar malalties de l'estómac, fetge, ronyons, mal de pedra, etc. Proporcionen una aigua pura, fresca, carbònica, deliciosa de gust.

Es venen en capses de 12 paquets a 1 pesseta; de 50 paquets a 3'65 pessetes; de 100 paquets a 7 pessetes; UN PAQUET SOLT: 10 CENTIMS.

EL RECONSTITUENT MILLOR

és aquell que basant-se en teories científiques admeses universalment, proporciona a l'organisme empobrit un immediat alivi i la reparació progressiva de les forces perdudes. La

Enofostorina Serra

agradable al paladar com la més fina de les begudes, té una acció vivificant tal que pot dir-se que REFA el cos rendit per l'anèmia; remineralitza la materia gris; aclareix la ment i retorna el bon humor.

Es indispensable per a totes aquelles persones convalescents de llargues malalties, per a combatre la vellesa prematura, enfortir al débil i vigoritzar a l'impotent.

No compreu trajos ni abrics sense abans visitar la

SASTRERIA QUERALT

Monterols, 35. - Reus.

NOVA LÁMPARA ESTRANGERA

Làmpara Nitrògen

Dispot 1/2 Watt

Gran potencia lluminica. -- Cor sum veritat.
Duració sens rival

Demaneu-la a tots els bons establiments d'Electricitat i a vos tres electricistes.

Concessionari i dipositarí per a Espanya i Portugal:

Plutarc Teixidó. - Carme, 35. - Barcelona

Per a demandes, dirigir-se a la taula de material elèctric,
CARME, 35.—PROP DE LES RAMBLES

Representant en aquesta província

JOSEP BALDRICH

SANT ELIES, 2, 2.ª, 1.ª REUS

Nou Consultori de Medicina i Cirurgia Dr. Josep Rebullida Pedret

EX ALUMNE INTERN DEL Dr. CAJAL

Especialitat en enfermetats del noi i de la dona

Alumne de les clíniques dels Drs. Olshausen, de Munich, i Pfaundler

OPERAGIONS. - Hores de consulta: de 10 a 12 del matí i de 3 a 5 de la tarda

Hotel París. - REUS

DISPONIBLE